

13. marts 2006

RAMMENOTAT TIL EU-UDVALGET OG REGERINGENS UDENRIGSPOLITISKE UDVALG OM EU KOMMISSIONENS GRØNBOG OM ERNÆRING OG FYSISK AKTIVITET

KOM(2005) 637

Resumé

Grønbogen indeholder en lang række åbne spørgsmål om udvalgte emner, som Kommissionen finder væsentlige for udviklingen af overvægt i befolkningerne, og som derfor kunne være relevante for en fremtidig EU-indsats til fremme af sunde kostvaner og fysisk aktivitet. Lanceringen af Grønbogen kan ses som et udtryk for, at Kommissionen vil prioritere bekæmpelse af overvægt og fremme af sund livsstil herunder sund kost og fysisk aktivitet.

Baggrund

Kommissionen har ved KOM (2005) 637 af 8. december 2005 udsendt Grønbog om ”Fremme af sunde kostvaner og fysisk aktivitet – En europæisk dimension i forebyggelsen af overvægt, fedme og kroniske sygdomme”. Den danske udgave af Grønbogen er offentliggjort den 14. december 2005. Grønbogen har karakter af et policydokument, der ikke indeholder forslag til ny lovgivning.

Kommissionen er ved at udarbejde en række fælles strategier til håndtering af de vigtigste sundhedsproblematikker såsom ernæring og fedme. Udsendelsen af Grønbogen er et led i en

bredtfavnende høringsproces, der inddrager EU-institutionerne, medlemsstaterne og civilsamfundet i en bred diskussion af, hvordan sunde kostvaner og fysisk aktivitet kan fremmes ved en EU-indsats.

Fællesskabet har kompetence til at komme med initiativer på området. EF-traktatens artikel 152 fastsætter, at fællesskabet kan iværksætte tilskyndelsesaktiviteter med henblik på forbedring af folkesundheden. Herudover kan Fællesskabet i henhold til artikel 95 fastsætte harmoniseringsforanstaltninger, der skal sikre et højt sundhedsbeskyttelsesniveau ved fastlæggelsen og gennemførelsen af Fællesskabets indre marked.

Grønbogen indeholder en række åbne spørgsmål, der er sendt i høring blandt alle interesserede organisationer, medlemsstater mv. Fristen for indsendelse af høringssvar er 15. marts 2006. Der forventes navnlig svar fra erhvervslivet om emner, der hører under deres specifikke interesseområde, patientforeninger og ngo'er, der beskæftiger sig med sundhed og forbrugerbeskyttelse.

Nærhedsprincippet

Eftersom der ikke er tale om stillingtagen til konkrete forslag, er der ikke redegjort for nærhedsprincippet i denne sammenhæng.

Formål og indhold

Grønbogen indeholder en lang række åbne spørgsmål om udvalgte emner, som Kommissionen finder væsentlige for udviklingen af overvægt i befolkningerne, og som derfor kunne være relevante for en fremtidig EU-indsats til fremme af sunde kostvaner og fysisk aktivitet. Lanceringen af Grønbogen kan ses som et udtryk for, at Kommissionen vil prioritere bekæmpelse af overvægt og fremme sund livsstil.

Grønbogen lægger op til, at EU bør spille en væsentlig rolle på området som supplement til de indsatser, medlemsstaterne selv igangsætter.

Bogen er opdelt i fire hovedafsnit:

1. Baggrunden for udarbejdelsen af Grønbogen
 - Livsstilssygdomme bliver stadig mere udbredte, og der er betydelige samfundsomkostninger knyttet hertil

- EU har kompetence på området i form af artikel 95, som giver hjemmel til harmonisering vedrørende markedsføring m.v. under hensyntagen til beskyttelse af menneskers sundhed. Herudover fastsætter artikel 152, at der kan vedtages tilskyndelsesforanstaltninger vedrørende forbedring af folkesundheden
- Rådet og Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg har bifaldet arbejdet med Grønbogen samt understreget behovet for handling på både lokalt, nationalt og EU-niveau.

2. Den kommende høringsproces omkring Grønbogen

- Alle interesserede organisationer opfordres til at indsende kommentarer og bidrag til de rejste spørgsmål frem til 15. marts 2006. En opsummerende rapport med de indkomne bidrag forventes offentliggjort på Kommissionens hjemmeside i juni 2006.
- Kommissionen forventer især bidrag fra økonomiske aktører/industrien (indenfor eksempelvis markedsføring og mærkning), patientforeninger og Ngo'er, der beskæftiger sig med sundhed og forbrugerbeskyttelse. Kommissionen anerkender i den forbindelse, at nogle af de rejste emner mest oplagt falder inden for medlemsstaternes kompetencer, men det fremhæves samtidig, at emnet er multifaktorielt og involverer en bred vifte af interessenter. EU kan derfor tilføre ekstra værdi i form af eksempelvis støtte til netværk på området, samt til udveksling af best practice.

3. Eksisterende strukturer og EU-institutioner på området

- Disse omfatter blandt andet Platformen for interessenter (lanceret marts 2005), Den europæiske fødevarer sikkerhedsautoritet samt Netværket for Ernæring og Fysisk Aktivitet (oprettet i 2003), der består af eksperter udpeget af medlemsstaterne, WHO og relevante Ngo'er. Netværket skal rådgive Kommissionen mht. udviklingen af fællesskabsaktiviteter til fremme af sund ernæring og fysisk aktivitet, forebyggelse af kostrelaterede sygdomme og bekæmpelse af overvægt. Netværkets medlemmer skal deltage i analysen af de indkomne bidrag til Grønbogen.
- Herudover præsenteres de eksisterende EU-procedurer til sikring af, at sundhedsfaktorer indgår i overvejelserne i forbindelse med ny lovgivning. EU's handlingsprogram for folkesundhed der blandt andet yder støtte til indsamling af data og fastsættelse af sammenlignelige indikatorer for sundhedsstatus i befolkningerne, herunder fødevarerindtag, fysisk aktivitet og svær overvægt, nævnes også.

4. Aktionsområder - Areas for Action

Hovedkapitlet i Grønbogen består af en lang række emner, hvor Kommissionen efterspørger input til mere eller mindre konkrete policyområder.

Der stilles spørgsmål indenfor 11 områder:

- Forbrugeroplysning, reklamer og markedsføring (sundhedsanprisninger, ernæringsmærkning, vildledende markedsføring – herunder overfor børn og unge).
- Uddannelse af forbrugere (kommunikation af budskabet om sund kost til alle målgrupper).
- Fokus på børn og unge (skolernes rolle både omkring kost og fysisk aktivitet).
- Tilgængelighed af fødevarer, fysisk aktivitet og sundhedsuddannelse på arbejdspladser.
- Indarbejdelse af forebyggelse og behandling af overvægt i hele sundhedssektoren.
- Behov for at forholde sig til det overvægtsfremmende miljø (infrastruktur, der fremme inaktivitet, bilkørsel etc.).
- Socioøkonomisk ulighed.
- Skabelse af en integreret og sammenhængende tilgang til fremme af sund kost og fysisk aktivitet (tiltag til fremme af sund livsstil skal foregå på alle niveauer af den offentlige sektor og skal tage højde for kulturelle, økonomiske, kønsmæssige forskelle og traditioner).
- anbefalinger om næringsstofindtag og for udvikling af fødevarer baserede kostråd (Fødevarsikkerhedsautoriteten arbejder med en opdatering af rådene omkring energiindtag, næringsstoffer og kostfibre).
- Samarbejde udover EU's grænser (integrere arbejdet med kost og fysisk aktivitet i Codex samarbejdet).
- Andre emner.

Grønbogen beskriver ikke ansvarsfordelingen mellem medlemsstaterne og EU på området. Anmodningerne om bidrag til forslag til initiativer er som udgangspunkt generelt formulerede, således at de indkomne forslag principielt kan gå på initiativer, der mest hensigtsmæssigt kunne iværksættes nationalt.

Med de mange åbne spørgsmål og den efterfølgende konsultationsprocedure lader Kommissionen det dermed i første omgang være op til medlemsstaterne og de øvrige interessenter at komme med bud på såvel omfanget af indsatser som prioriteringen mellem dem. Valget af områderne kan dog ses som en form for indledende prioritering af, hvad, Kommissionen vurderer, har betydning for udviklingen af overvægt i befolkningerne.

Udtalelser

Eftersom der ikke er tale om et forslag til ny lovgivning, skal Europa-Parlamentet ikke udtale sig.

Gældende dansk ret

Grønbogen indeholder forslag til handlinger på en lang række områder, der rækker ind over flere danske ressortområder.

Konsekvenser

Grønbogen indeholder ingen forslag til ny lovgivning og har derfor for nuværende ingen lovgivningsmæssige eller statsfinansielle konsekvenser. Det må imidlertid forventes, at der som udløber af Grønbogen vil blive formuleret en række nye initiativer indenfor såvel sundhed generelt som ernæring, forbrugerbeskyttelse og fysisk aktivitet, der vil kunne medføre visse begrænsede statsfinansielle konsekvenser. Konsekvenserne for beskyttelsesniveauet kan dog ikke vurderes, før forslagene er fremsat.

Høring

Grønbogen er af Fødevarestyrelsen udsendt i høring til en bred kreds af interessenter – primært på fødevarerområdet - med henblik på input til et officielt dansk høringssvar på dette område, der skal indsendes til Kommissionen senest 15. marts 2006. Et resumé af de indkomne danske høringssvar er vedlagt.

Tilsvarende har Sundhedsstyrelsen informeret en bred kreds af interessenter om Kommissionens offentliggørelse af Grønbogen samt om muligheden for at indsende kommentarer og bidrag til de i Grønbogen rejste spørgsmål.

Regeringens foreløbige generelle holdning

Regeringen finder det positivt, at EU-kommissionen har udarbejdet Grønbogen, der kan ses som et udtryk for en opprioritering af indsatsen på området. En stor del af de relevante initiativer vil givetvis mest hensigtsmæssigt skulle håndteres af nationalstaterne, men der er samtidig områder, hvor regeringen finder det påkrævet med en samlet EU-indsats. Det bør sikres, at der er en sammenhæng mellem effekten af de enkelte initiativer og de ressourcer der anvendes.

Generelle forventninger til andre landes holdninger

Man er fra dansk side ikke bekendt med offentlige tilkendegivelser om Grønbogen i andre medlemsstater.

Tidligere forelæggelse for Folketinget Europaudvalg

Grundnotat er oversendt Folketingets Europaudvalg den 13. januar 2006.

Dansk holdning

EU-Kommissionen har med Grønbogen taget et godt og nødvendigt initiativ, og Danmark støtter arbejdet med at formulere en EU-strategi på området. Det er yderst positivt, at Kommissionen med Grønbogen har lagt op til en bred debat om, hvordan indsatsen i forhold til sundere kostvaner og øget fysisk aktivitet kan forbedres.

Familie- og Forbrugerministeren og Indenrigs- og Sundhedsministeren har i et fælles officielt høringssvar forholdt sig til de af Kommissionen i Grønbogen rejste spørgsmål. Det fælles høringssvar vedlægges dette notat. Det danske høringssvar vil blive fremsendt til EU-Kommissionen inden udløbet af høringsfristen 15. marts 2006.

I høringssvaret lægges der særligt vægt på følgende områder, som genstand for en styrket fremtidig EU-indsats:

- Den danske regering anerkender de mekanismer, som Kommissionen har iværksat for at sikre, at sundhed indarbejdes på tværs af EU's forskellige politikområder og opfordrer til, at vurderinger af effekten på EU-borgernes sundhedstilstand indgår i alle overvejelser om ny EU lovgivning.
- Kommissionen bør give høj prioritet til arbejdet med indførelsen af fælles EU-regler om obligatorisk næringsdeklaration, ligesom der bør arbejdes for udviklingen af et fælles europæisk ernæringsmærke
- Der bør fra Kommissionens side tages snarlige skridt i retning af etableringen af fælles europæiske næringsstofanbefalinger, og med afsæt heri tages fat på arbejdet med etableringen af ernæringsprofiler
- I forbindelse med den kommende revision af EU's mærkningsdirektiv bør hensynet til sunde kostvaner indgå i arbejdet
- Der er behov for regulering af anprisninger og berigelse i form af klare og anvendelige regler, der sikrer forbrugerne reelle oplysninger, og ikke bidrager til at skabe forvirring og vildledning i forhold til, hvad der er mere eller mindre sundt

- Kommissionen bør fastholde det ultimatum, der er givet til fødevarerindustrien om på frivillig basis at sikre, at al markedsføring af usunde fødevarer overfor børn ophører. I det omfang industrien ikke efterlever det fremsatte krav, vil den danske regering bakke op om et forslag om EU-regulering på området.
- Den danske regering støtter Kommissionens hidtidige indsats for at styrke forskningen og monitoreringen inden for ernæring og fysisk aktivitet, og ser gerne at denne indsats blive opprioriteret yderligere.

Indstilling

Det indstilles, at man fra dansk side tilkendegiver støtte til Grønbogen som et udtryk for, at Kommissionen vil prioritere indsatsen i forhold til sunde kostvaner og fysisk aktivitet.

Det indstilles, at vedlagte bemærkninger fra den danske regering til EU-kommissionens Grønbog om ”Fremme af sunde kostvaner og fysisk aktivitet ...”(KOM(2005) 637 endelig) godkendes.

Det indstilles endvidere, at Folketingets Europaudvalg efterfølgende orienteres om regeringens bemærkninger af EU-kommissionens Grønbog om ”Fremme af sunde kostvaner og fysisk aktivitet ...”(KOM(2005) 637 endelig).